

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ BÍCH THUẬN

**THIẾT KẾ CHỦ ĐỀ DẠY HỌC
ĐỊA LÝ 12 THPT THEO ĐỊNH HƯỚNG
PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỌC SINH
Ở TỈNH ĐIỆN BIÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ BÍCH THUẬN

**THIẾT KẾ CHỦ ĐỀ DẠY HỌC
ĐỊA LÝ 12 THPT THEO ĐỊNH HƯỚNG
PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỌC SINH
Ở TỈNH ĐIỆN BIÊN**

Ngành: LL&PP dạy học địa lý

Mã số: 8.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGSTS. NGUYỄN PHƯƠNG LIÊN

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các tài liệu trong luận văn là trung thực, luận văn chưa từng được công bố trong bất cứ công trình nào.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Bích Thuận

LỜI CẢM ƠN

Luận văn có tên: **“Thiết kế chủ đề dạy học Địa Lí 12 THPT theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở tỉnh Điện Biên”** được hoàn thành tại khoa Địa lí, trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, dưới sự hướng dẫn khoa học nghiêm túc, sự chỉ bảo tận tình của **PGSTS. Nguyễn Phương Liên**. Tác giả xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc nhất đến cô Nguyễn Phương Liên. Trong quá trình nghiên cứu, tác giả đã nhận được sự chỉ đạo, động viên, đóng góp ý kiến của các thầy cô, các nhà khoa học trong khoa Địa lí - trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên.

Xin chân thành cảm ơn lãnh đạo trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, lãnh đạo khoa Địa lí, phòng sau đại học đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi hoàn thành luận văn này.

Xin gửi lời cảm ơn đến các đồng nghiệp, gia đình và bạn bè đã giúp đỡ và động viên tác giả trong quá trình học tập, nghiên cứu và thực hiện luận văn.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2020

Tác giả của luận văn

Nguyễn Thị Bích Thuận

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT.....	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu.....	2
3. Mục tiêu nghiên cứu	4
4. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	4
5. Giới hạn nghiên cứu.....	4
6. Quan điểm nghiên cứu	4
7. Phương pháp nghiên cứu	6
8. Cấu trúc đề tài.....	7
PHẦN NỘI DUNG	8
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC THIẾT KẾ CHỦ ĐỀ DẠY HỌC ĐỊA LÍ 12 THPT THEO ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC	8
1.1. Cơ sở lý luận về dạy học theo định hướng phát triển năng lực	8
1.1.1. Khái niệm năng lực.....	8
1.1.2. Chương trình giáo dục định hướng năng lực.....	9
1.1.3. Năng lực chung và năng lực đặc thù.....	11
1.1.4. Đổi mới quá trình dạy học theo định hướng phát triển năng lực.....	15
1.2. Cơ sở lý luận về dạy học theo chủ đề	19
1.3. Thực trạng dạy học Địa lí nói chung và dạy học theo chủ đề ở các trường THPT tỉnh Điện Biên.....	21
1.4. Đặc điểm tâm, sinh lý học sinh lớp 12 - THPT	22
1.5. Đặc điểm chương trình, sách giáo khoa Địa lí lớp 12 (hiện hành) ở trường THPT	26

Tiểu kết chương 1	28
Chương 2: THIẾT KẾ CHỦ ĐỀ DẠY HỌC ĐỊA LÝ LỚP 12 THPT THEO ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỌC SINH.....	29
2.1. Yêu cầu thiết kế	29
2.2. Quy trình thiết kế	29
2.3. Sử dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực trong dạy học theo chủ đề.....	31
2.3.1. Các phương pháp dạy học.....	31
2.3.2. Các kỹ thuật dạy học	35
2.4. Hình thức tổ chức dạy học theo chủ đề.....	41
2.5. Đánh giá kết quả dạy học theo chủ đề	45
2.6. Thiết kế một số chủ đề dạy học Địa lí lớp 12.....	46
2.6.1. Chủ đề 1: VỊ TRÍ ĐỊA LÝ VÀ PHẠM VI LÃNH THỔ	46
2.6.2. Chủ đề 2: ĐỊA LÝ DÂN CƯ.....	55
2.6.3. Chủ đề 3: MỘT SỐ VẤN ĐỀ PHÁT TRIỂN VÀ PHÂN BỐ NÔNG NGHIỆP.....	68
Tiểu kết chương 2	86
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	87
3.1. Mục đích, nhiệm vụ thực nghiệm	87
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	87
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm	87
3.2. Nguyên tắc thực nghiệm	87
3.3. Phương pháp thực nghiệm	88
3.4. Tổ chức thực nghiệm	89
3.4.1. Trường thực nghiệm	89
3.4.2. Bài thực nghiệm.....	89
3.4.3 . Dạy thực nghiệm.....	89
3.5. Đánh giá kết quả thực nghiệm	90
3.5.1. Kết quả bài kiểm tra của học sinh trước khi thực nghiệm.....	91
3.5.2. Kết quả đánh giá kết quả của học sinh sau thực nghiệm.....	92
Tiểu kết chương 3	96
KẾT LUẬN.....	97
TÀI LIỆU THAM KHẢO	99
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

STT	Viết tắt	Viết đầy đủ
1	CNTT	Công nghệ thông tin
2	CNTT&TT	Công nghệ thông tin và truyền thông
3	DS	Dân số
4	ĐLĐP	Địa lý địa phương
5	ĐTH	Đô thị hóa
6	ĐC	Đối chứng
7	GDPT	Giáo dục phổ thông
8	GV	Giáo viên
9	HTTCDH	Hình thức tổ chức dạy học
10	HS	Học sinh
11	KTĐG	Kiểm tra đánh giá
12	KT-XH	Kinh tế - xã hội
13	NCKH	Nghiên cứu khoa học
14	NXB	Nhà xuất bản
15	PPDH	Phương pháp dạy học
16	PPDHTN-XH	Phương pháp dạy học thực nghiệm-xã hội
17	SGK	Sách giáo khoa
18	SGV	Sách giáo viên
19	TN	Thực nghiệm
20	THPT	Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Tổng hợp kết quả học tập của học sinh trước thực nghiệm	91
Bảng 3.2: Tổng hợp kết quả học tập của học sinh qua bài dạy số 1	92
Bảng 3.3: Tổng hợp kết quả học tập của học sinh qua bài dạy số 2.....	93
Bảng 3.4: Tổng hợp kết quả học tập của học sinh qua bài dạy số 3.....	94

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1:	Biểu đồ thể hiện lượng điểm trung bình của học sinh các trường trước thực nghiệm.....	91
Hình 3.2:	Biểu đồ thể hiện lượng điểm trung bình của học sinh các trường qua bài dạy số 1	92
Hình 3.3:	Biểu đồ thể hiện lượng điểm trung bình của học sinh các trường qua bài dạy số 2	93
Hình 3.4:	Biểu đồ thể hiện lượng điểm trung bình của học sinh các trường qua bài dạy số 3	94

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Sự phát triển kinh tế xã hội của Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế với những ảnh hưởng của xã hội tri thức và toàn cầu hóa đang tạo ra những cơ hội nhưng đồng thời cũng đặt ra những yêu cầu mới đối với giáo dục trong việc đào tạo đội ngũ lao động. Giáo dục đứng trước một thử thách là tri thức của loài người tăng ngày càng nhanh nhưng cũng lạc hậu ngày càng nhanh, trong khi thị trường lao động luôn đòi hỏi ngày càng cao ở đội ngũ lao động về năng lực hành động, khả năng sáng tạo, linh hoạt, tính trách nhiệm, năng lực cộng tác làm việc, khả năng giải quyết các vấn đề phức hợp trong những tình huống thay đổi, khả năng học tập suốt đời....

Giáo dục phổ thông nước ta đang thực hiện bước chuyển từ chương trình giáo dục tiếp cận nội dung sang tiếp cận năng lực của người học - từ chỗ quan tâm tới việc học sinh học được gì đến chỗ quan tâm tới việc học sinh làm được cái gì qua việc học. Để thực hiện được điều đó, nhất định phải thực hiện thành công việc chuyển từ phương pháp dạy học theo lối “truyền thụ một chiều” sang dạy cách học, cách vận dụng kiến thức, rèn luyện kỹ năng, hình thành năng lực và phẩm chất, đồng thời phải chuyển cách đánh giá kết quả giáo dục từ nặng về kiểm tra trí nhớ sang kiểm tra, đánh giá năng lực vận dụng kiến thức giải quyết vấn đề, coi trọng kiểm tra đánh giá kết quả học tập với kiểm tra, đánh giá trong quá trình học tập để có tác động kịp thời nhằm nâng cao chất lượng của hoạt động dạy học và giáo dục.

Qua các kì thi THPT Quốc gia của nhiều năm nay cho thấy, môn Địa lí là môn học được nhiều học sinh lựa chọn. Học môn Địa lí đòi hỏi học sinh phải học lý thuyết và phải biết cách vận dụng kiến thức đã học giải thích cho các hiện tượng trong thực tiễn của cuộc sống... Để có thể vận dụng kiến thức vào việc giải quyết vấn đề khi làm bài thi và phải có kĩ năng biểu đồ, nhận xét, giải thích, phân tích bảng số liệu thống kê, sử dụng Atlas Địa lí Việt Nam trong quá trình học tập cũng như trong các kì thi.

Do vậy, thiết kế một số chủ đề dạy học Địa lí nói chung và dạy học Địa lí lớp 12 như thế nào để đạt được hiệu quả cao, phù hợp với tình hình thực tế hiện nay, việc sử dụng phương pháp này trong môn Địa lí sẽ tăng hứng thú học tập bộ môn, tăng cường sự làm việc độc lập và tạo cho người học khả năng tự phân tích, đánh giá tổng hợp.